

Psychology

Matyushkin, 2004 – Matyushkin A. Odarennost i vozrast. Razvitie tvorcheskogo potentsiala odarennykh detey: Uchebnoe posobie / A. Matyushkin. – M.: Izd-vo Moskovskogo psikhologo-sotsialnogo instituta, 2004. – 192 s.

Ponomarev, 2010 – Ponomarev A. Ya. Psihologiya tvorchestva / A.Ya. Ponomarev. - M.: Akademiya, 2010. – 304 s.

УДК 159.9:316.67

Ольга Ломак

МОТИВАЦІЯ ЯК ЧИННИК ПРОЯВУ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ МОЛОДІ

У статті проаналізовано наукові підходи до вивчення феномену політичної участі, розглянуто основні форми та рівні її прояву. Запропоновано типологію людей щодо їхньої політичної активності в залежності від рівня та форм участі в політиці. Розкрито поняття мотивації політичної участі та проаналізовано потреби, які зумовлюють виникнення мотивів політичної активності людини. З'ясовано вплив як внутрішніх (потреб), так і зовнішніх мотиваторів. Надано перелік найбільш значущих мотивів політичної участі молоді. Описано результати дослідження особливостей проявів політичної участі сучасної української молоді, а також їхній зв'язок з провідними мотивами та потребами, що їх детермінують.

Ключові слова: політична участь, політична активність, мотиви політичної участі, мотивація політичної активності.

В статье проанализированы научные подходы к изучению феномена политического участия, рассмотрены основные формы и уровни ее проявления. В зависимости от уровня и форм участия в политике предложена типология людей по их политической активности. Раскрыто понятие мотивации политического участия, сделан анализ большого перечня потребностей, обуславливающих возникновение мотивов политической активности человека. Выяснено влияние как внутренних (потребностей), так и внешних мотиваторов. Предоставлен перечень наиболее значимых мотивов политического участия молодежи. Описаны результаты исследования особенностей проявлений политического участия современной украинской молодежи, а также их связь с ведущими мотивами и потребностями, их детерминирующими.

Ключевые слова: политическое участие, политическая активность, мотивы политического участия, мотивация политической активности.

The article deals with the concepts of political participation and motivation of political activity. The main scientific approaches to the study of the phenomenon of political participation are analyzed. The forms and levels of its manifestation are considered. In political science, there are many approaches to classifying political participation. Usually, forms of political participation are distinguished by scope, sphere of social distribution, extensiveness, intensity and legality. Depending on the level and form of participation in politics, a typology of people is offered. The main types of people in politics are: inactive, conformists, reformists, activists, protesters.

Understanding the political behavior of youth is impossible without a thorough analysis of the motivation of their political participation. Therefore, the concept of motivation of political participation is expounded. The article deals with the «activist model» by G. Almond, S. Verba, N. Nay and the institutional approach of R. Putnam. A large number of needs, which determine the origin of motives of political activity of people are analyzed (power, security, honor and dignity, stability of existence, realization, love and acceptance, respect, establishment of social contact, manifestation of aggression, affiliation, avoidance of harm and failure, improvement of social status, establishment of social justice etc.). The influence of both internal (needs) and external (political parties, well-known state and political figures, authorities, youth and public organizations etc.) motivators are analyzed. A list of the most important motives of the political participation of young people is given. There are three main groups of motives: power and control over people and situations, achievement, affiliation. The

leading motives of youth are: the motive of power, the motive of improving the material and social status, the motive of career and the achievement of success, the motive of partner interaction, the motive of communication, the motive of political interest, the ideological motive, the social motive, the altruistic motive, the motive of civic responsibility. The results of the study of features of manifestations of political participation of modern Ukrainian youth, as well as their connection with the leading motives and needs are described.

Keywords: *political participation, political activity, motives of political participation, motivation of political activity.*

Постановка проблеми. Події, які відбуваються в Україні в останні десятиліття, показали, що молодь, яка довгий час вважалась пасивною, здатна відігравати ключову роль у політичному житті країни. Проте політична участь може набувати різних проявів під впливом різноманітних чинників. І молодь, в основному, обирає протестні форми участі, а до конвенційних форм активності не долучається. Більше того, інтерес нинішньої молоді до політичного життя знижується, характеризується мінливістю та ситуативністю, молодь не переймається політичними подіями та проблемами. Це можна пояснити деяким розчаруванням суспільства та, зокрема, молоді в більшості політичних гравців і сучасній політичній системі загалом.

Розуміння політичної поведінки молоді не можливе без ґрунтовного аналізу мотивації її політичної участі. До того ж, прослідковується зв'язок між формами політичної участі, які обирає молодь та мотивами, що нею керують. Політичні психологи стверджують, що індивід може відчувати потребу в політичній участі, якщо зовнішнє середовище сприяє або перешкоджає задоволенню його життєвих потреб [Кияшко, 2013: с. 36]. Саме тому, для підвищення залученості молоді до політичного життя країни важливим є аналіз причин, що спонукають молоду людину до політичної участі, вивчення впливу зовнішніх умов та внутрішніх детермінант на формування мотивів політичної участі – все це потребує всебічного та системного дослідження науковцями.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням політичної участі присвячено багато праць як західних, так і вітчизняних науковців. Розглядається як «зовнішній» бік політичної участі, тобто її форми та прояви, так і «внутрішній» – емоції, цінності, мотиви, інтереси, настанови, стереотипи (Л. Кияшко, В. Васютинський, О. Полунін, А. Краснякова, Н. Дембицька, М. Слюсаревський, В. Бортніков, О. Петрунько, І. Жадан, Н. Хазратова, М. Боришевський та ін.).

Метою статті є аналіз теоретичних підходів до вивчення мотивації політичної участі, а також значущих мотивів політичної участі української молоді.

Вклад основного матеріалу. Сплеск політичної активності українського населення, за яким спостерігав весь світ, привернув увагу не лише громадськості, а й науковців. Таким чином, проблема залучення

громадян до участі в політичному житті, її соціально-психологічні детермінанти та практично-політичні аспекти почали активно досліджуватись (Л. Кияшко, І. Жадан, В. Васютинський, Л. Найдьонова, Н. Дембицька, О. Петрунько, І. Білоус, В. Бортніков, А. Краснякова, П. Фролов та ін.).

Серед різноманіття підходів до визначення поняття «політична участь» ми поділяємо думку, за якою політична участь – це усвідомлене здійснення соціальної ролі членом суспільства, спрямованої на досягнення суспільно значущих цілей та впливу на політичні процеси [Гуменюк, 2008: с. 71]. При цьому, науковець наголошує на важливості дослідження громадянської відповідальності та мотивації як основних стимулів, які опосередковано впливають на політичну участь, а саме на форми її прояву.

У політичній науці існує багато підходів до класифікації політичної участі. Зазвичай, форми політичної участі розрізняють за масштабом, сферою соціального поширення, екстенсивністю та ін.

У нашому дослідженні особливостей політичної участі сучасної молоді, нас більшою мірою цікавлять ті особливості, що стосуються інтенсивності та легальності участі. Так, за ступенем інтенсивності розрізняють епізодичну, системну, постійну політичну участь. Більше того, інтенсивність участі є одним з параметрів, які впливають і на легальність проявів політичної активності.

Стосовно діючих у державі законів зазвичай розрізняють конвенційні (легальні, законні) і неконвенційні форми політичної участі. Що стосується молоді, то на сьогодні важливим питанням для науковців є те, як молодь з переважно епізодичних неконвенційних форм участі залучити до системних і легальних, щоб звичними засобами, без зайвого ризику впливати на політичну ситуацію, щоб до їхніх інтересів і потреб прислухалися.

Враховуючи вищезазначені критерії, можна виокремити типи людей, які беруть участь у політиці в той чи інший спосіб. Класичною вважається типологія, запропонована М. Каазе і А. Маршем. Вона побудована з урахуванням рівня активності, а також конвенційності чи неконвенційності участі. Автори виділили п'ять груп відповідно до переважаючих форм участі:

1. Неактивні. Більшість представників цієї категорії зовсім не беруть участі в політиці.

2. Конформісти. Більш активні у конвенційних формах політичної участі. Деякі з них можуть навіть брати участь у політичних кампаніях. Однак загалом вони уникають безпосередньої політичної участі.

3. Реформісти. Так само, як і конформісти, беруть участь переважно в конвенційних формах, однак активніше. Крім того, вони можуть використовувати законні форми політичного протесту, зокрема демонстрації або навіть бойкоти.

4. Активісти. Найбільш активно беруть участь у політичному житті. Форми участі – переважно конвенційні, однак використовують інколи і неконвенційні.

5. Учасники акцій протесту. За рівнем активності близькі до реформістів і активістів, однак відрізняються від них тим, що практично не беруть участі в політичному процесі у конвенційних формах [Мелешкина, 2001: с. 157–158].

Згідно з результатами дослідження, проведеними Л. Кияшко, політична активність сучасної української молоді має такі особливості:

1) ініціювання переважно політичними партіями або державними чи регіональними владними структурами;

2) наявність низького рівня представництва молоді в структурах законодавчої, виконавчої та судової гілок влади.

Здійснивши аналіз проведених досліджень проблем політичної участі молоді, ми дійшли висновку, що сучасна українська молодь частіше використовує ті форми політичної участі, які застосовуються для протидії владі. Це може свідчити як про високий рівень недовіри до влади, так і про несформованість навичок ефективної участі в політичному житті суспільства.

Сучасна українська молодь не має схильності до самостійної, активної, відповідальної громадської діяльності, хоча готова до активних дій [Наукові студії ..., 2009: с. 256].

З огляду на це, важливим є вивчення причин вибору таких форм політичної участі молоддю. Тому аналіз мотивації та вивчення мотивів політичної участі викликають неабиякий інтерес науковців.

У психологічній науці накопичилась велика кількість підходів, концепцій та методів вивчення мотивів політичної діяльності.

Підґрунтям сучасних досліджень мотивації політичної участі є «активістська модель» Г. Алмонда, С. Верби, Н. Ная та інституціональний підхід Р. Патнема.

Г. Алмонд запропонував мотиви політичної діяльності ділити на два типи: соціальні (політичні) та інструментальні (неполітичні) мотиви. Під інструментальними мотивами політичної участі розуміють мотиви, які спонукають людину до розв'язання своїх особистих проблем, а саме: підвищення матеріальних доходів, соціального статусу, кар'єрного росту, престижу, задоволення потреби в спілкуванні, відчуття сили, безпеки та своєї значущості. Під соціальними (політичними) мотивами розуміють ті, які формуються під впливом високого рівня політичної свідомості, громадянської відповідальності, відчуття причетності до подій у країні [Алмонд, 1993: с. 130].

Р. Патнем вказав на важливу закономірність: мотиви соціально-політичної активності залежать від рівня усвідомлення громадянами можливості реально впливати на політику за допомогою громадянських

Psychology

інституцій, які створюються для здійснення контролю над владою [Кияшко, 2013: с. 82].

У визначенні поняття мотиву політичної участі ми спиралися на загальноприйняте в психології визначення мотиву як «спонукання до діяльності, пов'язане із задоволенням потреб суб'єкта» [Ильин, 2006: с. 66]. Від мотиву залежить, що собою являють ті чи інші дії, зокрема в політичному просторі. Тобто, мотив визначає змістову характеристику діяльності людини.

Проте слід зазначити, що до політичної активності людину спонукають не тільки внутрішні мотиватори, тобто потреби. На людину також впливають зовнішні мотиватори. Це можуть бути політичні партії, відомі державні та політичні діячі, органи влади, молодіжні та громадські організації тощо. За допомогою різних видів впливу (підтримка, сприяння, заохочування молоді до участі в політичних подіях або перешкоджання) зовнішні чинники стимулюють зростання або зниження рівня політичної активності.

Сучасні політичні психологи обстоюють ідею, згідно з якою кожна особа виробляє власну відносно стійку систему мотивів, що дає їй змогу певним чином об'єднати соціальну та індивідуальну мотивацію і виступати суб'єктом політичної взаємодії.

Таким чином, ми визначаємо мотиви політичної участі як глибинні внутрішні, пов'язані із задоволенням потреб суб'єкта політики, спонукальні чинники, що спричиняють політичну активність і визначають її спрямованість [Ирхин, 2000: с. 743].

У психологічній літературі можна знайти великий перелік потреб, які зумовлюють виникнення мотивів діяльності людини. Вчені вважають, що в політиці, як і в будь-якій іншій сфері життя, діють ті самі потреби: потреба влади (З. Фрейд); безпеки, стабільності існування (К. Хорні, Г. Салліван та ін.); самореалізації, любові та прийняття, позитивної уваги до себе з боку інших і самоповаги (А. Адлер, А. Маслоу, К. Роджерс); прояву агресії, афіліації, уникнення шкоди, невдач і звинувачень (Г. Мюррей); підвищення соціального статусу, встановлення соціальної справедливості, збереження порядку, честі й гідності, соціального контакту, гідних умов існування родини, емоційного спокою (С. Райз).

Слід зазначити, що мотиви участі людини в політичному житті можуть бути детерміновані будь-якими з вищезгаданих потреб. До того ж, як одна потреба може задовольнятися кількома мотивами, так і кілька мотивів можуть бути детерміновані однією потребою.

Д. Маклелланд і Дж. Аткинс запропонували найпоширенішу в психології класифікацію мотивів політичної поведінки. Вчені виділили три основних групи мотивів: 1) посідання влади та контролю над людьми і ситуацією; 2) досягнення (мети, успіху, уникнення невдачі та ін.); 3) афіліації (налагодження теплих стосунків з іншими) [Наукові студії..., 2008: с. 223].

А. Краснякова на основі ретельного теоретичного аналізу основних потреб, які впливають на формування мотивів політичної участі провела дослідження та емпіричних шляхом виділила десять провідних мотивів політичної участі. Дослідниця надає коротку характеристику кожного з них [*Наукові студії...*, 2008: с. 223]:

1. *Мотив влади* виявляє стійке прагнення мати владу, впливати на інших. Учені виокремлюють три типи причин, за яких влада може бути бажаною: щоб домінувати над іншими й обмежувати дії інших; щоб інші люди не домінували і не втручалися в їхні справи; щоб досягти політичного успіху.

2. *Мотив підвищення матеріального і соціального статусу* для людини є завжди актуальним. Високий рівень матеріального життєзабезпечення дає відчуття впевненості, безпеки, створює умови для майбутнього розвитку, самореалізації, сприяє підвищенню соціального статусу людини в суспільстві.

3. *Мотив кар'єри та досягнення успіху* проявляється в прагненні досягти певної міри майстерності, швидше піднятися кар'єрними сходинками. Політична кар'єра та особистий успіх розглядається як невідмінні атрибути політичної діяльності.

4. *Мотив партнерської взаємодії* ставить за мету дружні, теплі стосунки з іншими. Особистість із домінантою на мотиві партнерської взаємодії завжди прагне працювати в команді однодумців. Головним для неї стає співучасть на партнерській, а не конкурентній основі.

5. *Мотив потреби в спілкуванні* проявляється не стільки в процесі комунікації, скільки у встановленні психологічного контакту. Під час обговорення політичних питань людина потребує відчуття єдності, захищеності, очікує на схвалення з боку партнера.

6. *Мотив політичного інтересу* визначає рівень обізнаності особи щодо політичних подій, процесів, особливостей політичної системи країни. Вираженість мотиву політичного інтересу впливає на рівень політичної культури та досвіду, формує вміння аналізувати, прогнозувати політичні процеси, забезпечує людині високий рівень адаптації в політичному просторі. Завдяки стійкому політичному інтересу усвідомлюються цілі політичної діяльності, визначається її спрямованість.

7. *Ідеологічний мотив* є провідним мотивом політичної участі. У разі ідеологічної визначеності метою політичної діяльності особи стає відстоювання ідеологічних принципів, норм, ідеалів та їх перевага над всіма іншими потребами. Політична активність пояснюється бажанням підтримати ідеологічно близьку політичну силу, боротись за втілення її ідеалів. На відміну від професійної політичної діяльності, яка переважно індивідуалізована, широка політична участь, як правило, має колективні форми: участь у політичних акціях, подіях, діяльності політичних партій, громадських організацій, рухів тощо.

8. *Соціальний мотив* політичної участі виявляється в особі, для якої інтереси суспільства стоять вище від її особистих потреб. Моральні норми і вимоги суспільства добре усвідомлюються, збігаються з особистими цінностями, ідеалами, настановами людини і формують відповідні просоціальні моделі її політичної поведінки.

9. *Альтруїстичний мотив* показує, наскільки людина заради інших готова брати участь у політичній діяльності. Особа з домінуванням альтруїстичного мотиву, беручи активну участь у політичному житті, отримує задоволення від цього і не вимагає ні матеріальної, ні моральної винагороди. Дня неї важливо допомогти іншим.

10. *Мотив громадянської відповідальності* розглядається не стільки як формальна належність людини до держави чи громадської організації, скільки як громадська спрямованість. Громадські цінності, засвоєні індивідом, є суб'єктивно значущими, не девальвують цінностей особистих, а становлять з ними єдине ціле і виконують роль внутрішніх спонук до політичної активності. Готовність до впровадження громадських ініціатив пов'язана з високим рівнем відповідальності та виконання громадських обов'язків. Єдність свідомості і реальної поведінки особи є важливою ознакою громадської відповідальності та конструктивно впливає на процес самовдосконалення особистості [*Наукові студії...*, 2008: с.227].

У результаті проведеного дослідження А. Краснякова дійшла до висновку, що:

– політична активність молоді полімотивована й зумовлюється комплексом потреб. Найбільш актуальними для переважної частини української молоді є мотив партнерської взаємодії, мотив підвищення матеріального і соціального статусу та мотив потреби в спілкуванні;

– сучасна українська молодь має невисокий рівень громадянської відповідальності. В абсолютної більшості молоді показник мотиву громадянської відповідальності нижчий від показника альтруїстичного мотиву. Так, молоді люди вважають, що держава приділяє мало уваги розв'язанню конкретних проблем молоді, а лише декларує певні програми та заходи. Тому вони готові допомагати іншим на волонтерських засадах, але не бажають добровільно і безкоштовно діяти заради держави;

– у значній кількості досліджуваних виявлено потребу в орієнтації. Задоволення цієї потреби виконує мотив інтересу до політики, який відображає зв'язки особистості з політичним світом і є підґрунтям формування ідеологічного мотиву, який серед всіх зазначених мотивів виступає провідним у політичній діяльності суб'єкта.

З огляду на вищезазначене, своєчасне виявлення актуальних проблем молоді, пов'язаних із задоволенням потреб різних типів, допомога державних і політичних інститутів у їх розв'язанні, на наш погляд, сприятимуть формуванню мотивів соціального призначення, передусім мотиву громадянської відповідальності, який є одним з основних з чинників розбудови громадянського суспільства.

Висновки. Сучасна молодь не має спрямованості на участь в політичному житті, хоч і виявляє готовність до активних дій. Політична активність молоді починає активно проявлятися, коли усвідомлюється можливість реального впливу на політичні події. Тому для підвищення ефективності політичної участі молоді слід розробляти та впроваджувати науково-обґрунтовані програми формування навичок взаємодії з владою і впливу на політичне життя.

Політична активність молоді є полімотивованою. Найбільш актуальними для молоді є мотив взаємодії з іншими людьми та мотив орієнтації. В той час як прослідковується слабка вираженість ідеологічного мотиву та мотиву громадянської відповідальності, які є найвпливовішими в політичній діяльності та безпосередньо впливають на рівень політичної культури суб'єкта.

Перспективою подальших досліджень може стати вивчення механізмів формування мотиву політичного інтересу та мотиву громадянської відповідальності, а також розроблення програми формування такої мотивації в молоді з різним рівнем політичної активності.

ЛІТЕРАТУРА

- Алмонд, 1992* – Г. Алмонд. Гражданская культура и стабильность демократии / Г. Алмонд, С. Верба // Политические исследования. – 1992. – № 4. – С. 122-135.
- Гуменюк, 2008* – Гуменюк О.Є. Громадянська відповідальність у контексті політичного сьогодення / О.Є. Гуменюк // Психологія і суспільство. – 2008. – № 2. – С. 65-75.
- Ильин, 2006* – Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2006. – 512 с.
- Ирхин, 2000* – Ирхин Ю.В. Мотивы политические / Ю.В. Ирхин // Полит. энцикл. : в 2-х т. / [науч.-ред. совет : председ. Ю.Г. Семингин]. – М., 2000. – Т.1. – С. 743-744.
- Кияшко, 2009* – Кияшко Л.О. Психологічні проблеми політичної активності сучасної української молоді / Л.О. Кияшко // Наукові студії із соціальної та політичної психології : Зб. наук. праць Інституту соціальної та політичної АПН України. – К., 2009. – Вип. 23(26). – С. 252-261.
- Кияшко, 2013* – Кияшко Л.О. Політична участь молоді сучасної України: психологічні чинники активізації : монографія / за ред. Л.О. Кияшко. – К. : Міленіум, 2013. – 216 с.
- Краснякова, 2008* – А.О. Краснякова. Мотиваційні складові політичної поведінки молоді / А. О. Краснякова // Наукові студії із соціальної та політичної психології : Зб. наук. праць Інституту соціальної та політичної АПН України. – К., 2008. – Вип. 19 (22). – С. 221-231.
- Мелешкина, 2001* – Мелешкина Е.Ю. Политическое поведение / Е.Ю. Мелешкина // Политический процесс: основные аспекты и способы анализа : сб. учеб. материалов. – М. : ИНФРА-М; Весь мир, 2001. – 154с.

REFERENCES

- Almond, 1992* – H. Almond. Hrazhdanskaia kultura y stablynost demokraty / H. Almond, S. Verba // Polytycheskye yssledovaniya. – 1992. – № 4. – S. 122-135.
- Humeniuk, 2008* – Humeniuk O.Ie. Hromadianska vidpovidalnist u konteksti politychnoho sohodennia / O.Ie. Humeniuk // Psykholohiia i suspilstvo – 2008 - №2- S. 65-75.
- Ylyn, 2006* – Ylyn E. P. Motyvatsiia y motyvny / E. P. Ylyn. – SPb. : Pyter, 2006. – 512 s.
- Yrkhyn, 2000* – Yrkhyn Yu.V. Motyvny polytycheskye / Yu. V. Yrkhyn // Polyt. entsykl. : v 2-kh t. / [nauch.-red. sovet: predsed. Yu. H. Semyhyn]. – M., 2000. – T.1. – S. 743-744.

Psychology

- Kyashko, 2009* – Kyiashko L. O. Psykholohichni problemy politychnoi aktyvnosti suchasnoi ukrainskoi molodi / L. O. Kyiashko // Naukovi studii iz sotsialnoi ta politychnoi psykholohii : Zb. nauk. prats Instytutu sotsialnoi ta politychnoi APN Ukrainy. – K., 2009. – Vyp. 23(26). – S. 252–261.
- Kyashko, 2013* – Kyiashko L. O. Politychna uchast molodi suchasnoi Ukrainy: psykholohichni chynnyky aktyvizatsii : monohrafiia / za red. L. O. Kyiashko. – K. : Milenium, 2013. – 216 s.
- Krasniakova, 2008* – A. O. Krasniakova. Motyvatsiini skladovi politychnoi povedinky molodi / A. O. Krasniakova // Naukovi studii iz sotsialnoi ta politychnoi psykholohii : Zb. nauk. prats Instytutu sotsialnoi ta politychnoi APN Ukrainy. – K., 2008. – Vyp. 19(22). – S. 221-231.
- Meleshkyna, 2001* – Meleshkyna E. Yu. Polytycheskoe povedenye / E. Yu. Meleshkyna // Polytycheskyi protsess: osnovnye aspekty y sposoby analiza : sb. ucheb. materialov. – M. : YNFRA-M; Ves myr, 2001. – 154 s.

УДК 159.9:616.89-008.454]305

Антоніна Молотокас

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ДЕПРЕСИВНОГО СТАНУ

Депресія у жінок різних вікових категорій спостерігається в 2 рази частіше, ніж у аналогічної групи чоловіків, тому сучасна медицина зарахувала жіночу статеву приналежність до факторів, що призводять до формування недуги. Цей факт пояснюється гендерними відмінностями статей – особливостями будови психіки, анатомічної будови, структури, властивостей ендокринної та нервової систем і особливостями реагування на ситуацію. У статті проаналізовано особливості прояву депресивних станів у жінок та чоловіків. Розглянуто гендерні відмінності депресивної симптоматики та її вираженості.

Ключові слова: клінічна психологія, депресивний стан, депресія, методика Гамільтона, гендерні особливості, психоневрологічна клініка, лікування, дослідження.

Депрессия у женщин разных возрастных категорий наблюдается в 2 раза чаще, чем у аналогичной группы мужчин, поэтому современная медицина причислила женскую половую принадлежность к факторам, которые приводят к формированию болезни. Этот факт объясняется гендерными различиями полов - особенностями строения психики, анатомического строения, структуры, свойств эндокринной и нервной систем и особенностями реагирования на ситуацию. В статье проанализированы особенности проявления депрессивных состояний у женщин и мужчин. Рассмотрены различия депрессивной симптоматики и ее выраженности.

Ключевые слова: клиническая психология, депрессивное состояние, депрессия, методика Гамильтона, гендерные особенности, психоневрологическая клиника, лечение, исследование.

The article analyzes the features of the manifestation of depressive conditions for women and men. The gender differences in depressive symptoms and its severity considered.

Currently, depressive conditions are one of the most important problems of Ukrainian society. The urgency of this problem for Ukraine is critical in connection with the crisis in the economy and politics, people's uncertainty in the future, and an increase in the number of stressful situations. The depressive state in a considerable extent provokes a modern pace of life, over-saturated with information and emotion, which causes the strain of the human psyche.

Women depression of different age groups is observed in 2 times more often than in the same group of men, therefore modern medicine has considered female sexual belonging to the factors that lead to the formation of an illness. This fact is explained by the gender differences of the articles - the peculiarities of the structure of the psyche, the anatomical structure, the structure, properties of the endocrine and nervous systems, and the peculiarities of responding to the situation.

The urgency of this topic is due to the increasing prevalence of depression among other mental disorders, in particular, the age of patients with depression over the past ten years has decreased